

וַיֹּאזְרָא שְׂכִיבָא תָב לְאַתְרֵיהּ, וְסִלְקָא וְנַחְתָּא.
 וּבְגִין דְּמִימּוּי שְׂכִיבִין, אָזִיל בְּשְׂכִיבוֹ,
 וְהָאֵי הַתְּנִים הַגְּדוֹל סִלְקָא לְגַבֵּי אֵינוּן יֹאזְרִין,
 וְעֲשָׂבִין פְּלָחוּ מְגַדְלִין סַתְרָנִיה דְּהַהוּא יֹאזְרָא שְׂכִיבָא
 וְאַלְיִן (נ"א וְאֵינוּן) מְגַדְלִין בְּכָל עֵיבָר, כִּדְיִן סִלְקָא הַהוּא
 תַּנְינָא וְאַתְרַבֵּי בִינְיָהוּ, וְתָב לְכָל אֵינוּן יֹאזְרִין.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם, דָּא
 אִיהוּ נַחֲשׁ בְּרִית. אַמַּאי בְּרִית. בְּגִין
 דְּסָגִיר לְתַרְיִן סַטְרִין, וְלֹא נָפִיק לְעֵלְמִין אֲלָא חַד
 זְמַנָּא לְיוֹבְלָא.

וּבְסַפְרֵי קַדְמָאֵי, דָּא נַחֲשׁ עַקְלָתוֹן, דְּאִיהוּ
 בְּעַקְמוֹ תְדִיר, וְאַיִתִּי לְזוּטִין עַל
 עֲלָמָא, כִּד הָאֵי קָם, אַתְבַּר תּוֹקְפִיה (דף ל"ה ע"ב) דְּהַהוּא
 תַּנְינָא, וְלֹא יָכִיל לְמִיקָם, עַד דְּאַכִּיד גְּשָׁמִיּה. בְּגִין
 דְּקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּפֻף לִיה גּוֹ יַמָּא, כִּד עָאל

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

הַשָּׁמַיִם. וְהוּוּ נַחֲשׁ בְּרִית. לְמַה בְּרִית?
 מִשׁוּם שְׁסוּגָא אֶת שְׁנֵי הַצְּדִדִים, וְלֹא
 יוֹצֵא לְעוֹלָמִים, אֲלָא פַעַם אַחַת בַּיּוֹבֵל.
 וּבְסַפְרֵי הָרֵאשׁוֹנִים, זֶה נַחֲשׁ עַקְלָתוֹן,
 שֶׁהוּא תְּמִיד בְּעַקְמִימוֹת, וּמִבִּיא קְלָלוֹת
 עַל הָעוֹלָם. בְּשִׁנְיָה קָם – נִשְׁבַּר תְּקֻפוֹ שֶׁל
 אוֹתוֹ הַתְּנִין, וְלֹא יָכוֹל לְעַמֵּד עַד שְׁאוּבַד
 גּוֹפוֹ, מִשׁוּם שֶׁהַקּוֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא כּוֹפֵף

וְהַיֹּאזְרֵי הַשֶּׁקֶט שָׁב לְמִקּוּמוֹ, וְעוֹלָה
 וְיוֹרֵד. וּמִשׁוּם שְׁמִימּוֹי שְׁקֵטִים, הוֹלֵךְ
 בְּשֶׁקֶט. וְהַתְּנִים הַגְּדוֹל הֵנָּה עוֹלָה לְאוֹתָם
 יֹאזְרִים, וְכָל הָעֲשָׂבִים מִתְגַּדְּלִים סְבִיב
 אוֹתוֹ הַיֹּאזְרֵי הַשֶּׁקֶט, וְאַלְהָה (הַס) גְּדֻלִים
 בְּכָל עֵבָר, וְאֵז עוֹלָה אוֹתוֹ תְּנִין וּמִתְגַּדְּל
 בִּינְיָהֶם, וְשָׁב אֶל כָּל אוֹתָם יֹאזְרִים.
 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת בְּרַקִּיעַ

לְגַבִּיּהּ. וְאִתּוֹ דְרַךְ עַל תְּקִפִּיּה דִימָא. וְתִקְפִּיּה
 דִימָא דָא, אִיחֻוּ תַנְיָנָא, בְּמַה דְאַתְּ דְאַמַר (איוב ט')
 וְדוֹרְךָ עַל בְּמַתִּי יָם.

וְכַד הָאִי נַחֲשׁ קָם, בְּדִין מַה כְּתִיב, (ישעיה כ"ד) וְהָרַג
 אֶת הַתַּנִּין אֲשֶׁר בַּיָּם, דָּא אִיחֻוּ הַתַּנִּין
 הַגְּדוֹל. וְעַל דָּא בְּתִיב, (יחזקאל כ"ט) הִנְנִי עֹלֶיךָ. וְדָא
 נַחֲשׁ, אִיחֻוּ מְאֹרֶת, בְּלוֹוֹטִין לְכֻלָּא, בְּגִין דְאִיחֻוּ
 תְּקִיפָא עֲלֵיהּ, בְּתִקְפִּיּה דְהָהוּא נַחַר רַבְרָבָא,
 דְאֶקְרִי חֲדָקְל, וְהָא אֹקִימָנָא.

הָהוּא נַחֲשׁ אִיחֻוּ בִיבְשִׁתָּא בְּד נַפְקִין דָּא בְּדָא,
 דָּא דְבִיבְשִׁתָּא אֶתְתַּקַּף תְּדִיר, בְּגִין דְכָל
 אֹרְחֻי וְתִקְפּוּי בִיבְשִׁתָּא אִיחֻוּ, וְאָכִיל אֲרַעָא
 וְעַפְרָא תְּדִיר, בְּמַה דְאַתְּ דְאַמַר (בראשית ג') וְעַפָּר תֹּאכַל
 כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ. דָּא גְדִיל בְּעַפְרָא, וְדָא גְדִיל בְּמִיָּא.

לשון הקודש

שְׁהוּא חֲזַק עֲלֵיו בְּחֻקוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הַנְּחָר
 הַגְּדוֹל שֶׁנִּקְרָא חֲדָקְל, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ.
 אוֹתוֹ הַנַּחֲשׁ שֶׁבִיבְשָׁה, בְּשִׁינְעָאִים
 (להלכה) זֶה בְּזֶה, אוֹתוֹ שֶׁבִיבְשָׁה תְּמִיד
 מִתְנַבֵּר, מִשּׁוּם שֶׁכָּל דְרָבּוֹ וְחֻקּוֹ הוּא
 בִיבְשָׁה, וְאוֹכֵל אֶרֶץ וְעַפָּר תְּמִיד, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר וְעַפָּר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ. זֶה
 גְּדִל בְּעַפָּר, וְזֶה גְּדִל בְּמִיָּם. נַחֲשׁ

אוֹתוֹ לְתוֹךְ הַיָּם כְּשֶׁנִּכְנַס אֵלָיו, וְהוּא
 דוֹרְךָ עַל תְּקִיפּוֹ שֶׁל הַיָּם, וְתִקְפָּה הַיָּם הַזֶּה
 הוּא תַנְיָן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב ט) וְדוֹרְךָ עַל
 בְּמַתִּי יָם.

וּכְשֶׁקָם הַנַּחֲשׁ הַזֶּה, אִז מַה כְּתוּב? (ישעיה
 ט) וְהָרַג אֶת הַתַּנִּין אֲשֶׁר בַּיָּם. זֶהוּ הַתַּנִּין
 הַגְּדוֹל. וְעַל זֶה כְּתוּב הִנְנִי עֹלֶיךָ. וְנַחֲשׁ
 זֶה הוּא מְאֹרֶת, בְּקַלְלוֹת לְכֻלָּא, מִשּׁוּם

נְחַשׁ דְּאֵתְגַדִּיל בְּמִיָּא, לָאוּ תְקִיפָא כְּהֵא דְאֵתְגַדִּיל
בְּיַבְשָׁתָא, וְעַל דָּא כְּתִיב (בראשית א') מְאֹרֶת חֹסֶר.

וְדָא אֲזִדְמֵן לְגַבֵּי הַהוּא דְּמִיָּא. וְאָפּ עַל גַּב (וְדָא לֹא)
דְּאֲזִדְמֵן לְגַבֵּיהּ, לָא אֲנִח לְגַבֵּיהּ, אֵלָא קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא בְּלַחֲדוּדוּי, דְּקָטִיל לִיהּ מִגּוּ יַמָּא, כְּמָה
דְּאֻקְיָמָנָא בְּגִין גַּסוּת רִוְחָא דְּבֵיהּ, כְּמָה דְּאֵתְ אָמַר
(יחזקאל כ"ט) אֲשֶׁר אָמַר לִי יְאֹרִי וְגו'.

וְעֵבֶר יִי לְנִגּוּף אֶת מְצָרִים וְגו'. תִּנָּא אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, הֵאִי קָרָא קְשִׁיָּא, וְכִי וְרָאָה אֶת הַדָּם
וְאַחַר כֶּךָּ וּפְסָח, דְּמִשְׁמַע דְּסִימָנָא הוּא דְּעָבִיד. וְאִי
תִּימָא בְּגִין דְּמָא דְּאִיהוּ מְצוּהָ, אֲמַאי לְבַר. וְאֲמַאי
בְּתַלְת דְּוֹכְתֵי דְּפִתְחָא. וְהָא כְּתִיב (דניאל ב') הוּא גְּלִי
עֲמִיקְתָּא וְגו'. וְיַמָּי טַעְמָא בְּעָא דְּאֵתְגַלִּיא דְּמָא עַל
הַמְשִׁקּוּף וְעַל שְׁתֵּי הַמְזוּזוֹת.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, פְּסוּק זֶה קִשָּׁה, וְכִי וְרָאָה
אֶת הַדָּם וְאַחַר כֶּךָּ וּפְסָח, שְׁמַשְׁמַע
שְׁסִימָן הוּא עֲשָׂה? וְאִם תֹּאמַר בְּשִׁבִיל
הַדָּם שֶׁהוּא מְצוּהָ, אִזּוּ לְמָהּ בַּחוּזִין? וְלָמָּה
בְּשִׁלְשָׁה מְקוֹמוֹת שֶׁל הַפֶּתַח, וְהָרִי כְּתוּב
(דניאל ב) הוּא מְגַלָּה עֲמֻקּוֹת וְגו', וְכֵּן
הַפְּעַם שֶׁרָצָה לְהִיּוֹת דָּם גְּלוּי עַל
הַמְשִׁקּוּף וְעַל שְׁתֵּי הַמְזוּזוֹת?

שֶׁהַתְּגַדִּיל בְּמִים לֹא חֹזֵק בְּזֶה שֶׁהַתְּגַדִּיל
בְּיַבְשָׁה, וְעַל זֶה כְּתוּב מְאֹרֶת חֹסֶר.
וְזֶה הַזְּדִמָּן לְאוֹתוֹ שֶׁל הַמִּים. וְאָפּ עַל גַּב
(וְזֶה לֹא) שֶׁהַזְּדִמָּן אֵלָיו, לֹא נִלְחַם בּוֹ, אֵלָא
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ שֶׁהֲרִג אוֹתוֹ
מִתּוֹךְ הַיָּם, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְגָּו שֶׁבְּגִלְגַל גַּסוּת
הָרוּחַ שָׁבוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל כט) אֲשֶׁר
אָמַר לִי יְאֹרִי וְגו'.

וְעֵבֶר הִי לְנִגּוּף אֶת מְצָרִים וְגו'. שְׁנִינָה,

אֱלֹהִים תִּנְא, כְּתִיב, (דברים ל"ב) וַיִּרְא יי' וַיִּנְאֵץ, וּכְתִיב,
(בראשית ו') וַיִּרְא יי' כִּי רָבָה רָעַת הָאָדָם בָּאָרֶץ.
וְתִנְנֵן לָא אֶתְחִי אֲשַׁחֲוִיתָא דְלַעִילָא, אֱלֹהִים כִּד
אֶתְחִי לְתַתָּא עֹבְדָא דְאֶתְעֵבִידוּ עֹבְדָא מִנִּיהּ וְעַל
דָּא (נ"א וְעַד דְעֵבְדִין עֹבְדָא לְמַתָּא) לָא מִשְׁגִּיחִין לְאַנְאָשָׁא, פֶּר
הִרְהוּרָא דְעִבּוּדָה זָרָה, וְכְתִיב, (דברים י"א) הִשְׁמְרוּ לָכֶם
פֶּן יִפְתָּה לְבַבְכֶם. וּמִדְּאֶתְעֵבִיד עֹבְדָא, אֲשַׁחֲוִיתָא
דְלַעִילָא אֶתְעַר, וּבְגִין כֶּךָ, כִּלְא, בִּין לְטַב וּבִין
לְבִישׁ, בְּעֹבְדָא תְלִיא מְלִתָּא.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כָּל שׁוֹקֵי מַצְרִים, מְלִיין טַעוֹן הוּוּ,
וְעוֹד דְּכִכַּל בֵּיתָא וּבֵיתָא, הוּוּ שְׂכִיחֵי זִינִין,
דְּמִתְקַטְרֵי בְּחַרְשֵׁיהוּ, בְּאֵינוּן כְּתָרִין תְּתָאִין
דְּלְתַתָּא, וּמִתְעָרִין רוּחַ מְסֻאָבָא בְּגוּוֹיֵיהוּ.

וְרִזָּא דְּמִלָּה תִּנְא, כְּתִיב, וּלְקַחְתֶּם אֲגֻדַּת אֲזוּב

לשון הקודש

הַהֲשַׁנְחָה מְלַמַּעְלָה, וְלִכְּנֵן הַכֵּל, בִּין לְטוֹב
 בִּין לְרַע, תְּלוּי הַדְּבָר בְּמַעֲשֵׂה.
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כָּל שׁוֹקֵי מַצְרִים הָיוּ
מְלֵאִים אֱלִילִים, וְעוֹד, שְׂכִיכַל בֵּית וּבֵית
הָיוּ מְצוּנִים מִינִים שְׁנַקְשָׁרִים בְּכִשְׁפֵיהֶם
בְּאוֹתָם כְּתָרִים תְּחַתּוֹנִים שְׁלֻמָּה,
 וּמְעוֹרְרִים רוּחַ טְמָאָה כְּתוּכֶם.
וְסוּד הַדְּבָר לְמַדְנֹו, כְּתוּב וּלְקַחְתֶּם
אֲגֻדַּת אֲזוּב וּמְבַלְתֶּם בְּדָם אֲשֶׁר בַּסֶּף

אֱלֹהִים שְׁנִינוּ, כְּתוּב (דברים לב) וַיִּרְא ה'
וַיִּנְאֵץ, וּכְתוּב (בראשית ו) וַיִּרְא ה' כִּי רָבָה
רָעַת הָאָדָם בָּאָרֶץ. וְשְׁנִינוּ, לָא נִרְאִית
הַהֲשַׁנְחָה הַעֲלִיוֹנָה אֱלֹהִים כְּשִׁנְרָאִים
לְמַטָּה הַמַּעֲשִׂים שְׁנַעֲשִׂוּ מַעֲשֵׂה מְפֻנָּה,
וְעַל זֶה (וְעַד שְׁעוֹשִׂים מַעֲשֵׂה לְמַטָּה) לָא מִשְׁגִּיחִים
לְהָרַע, פֶּרַט לְהִרְהוּרָא שֶׁל עִבּוּדָה זָרָה,
שְׂכִיכַתוּב (דברים א) הִשְׁמְרוּ לָכֶם פֶּן יִפְתָּה
לְבַבְכֶם. וּמִשְׁנַעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה, מִתְעוֹרְרַת

וּטְבַלְתֶּם בְּדָם אֲשֶׁר בַּסֶּף וְהִנְעַתֶם אֶל הַמִּשְׁקוֹף וְאֶל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת. אֲגוּדַת אֲזוּב לְמָה. בְּגִין לְבַעֲרָא רוּחַ

מִסְאָבָא מִבִּינֵיהוּ, (נ"א הָא קָרָא קִשְׂיָא וְכִי וְרָאָה אֶת הַדָּם וְאָמַר כְּדִ וּפְסַח דְּמִשְׁמַע דְּסִימְנָא הוּא דְעֵבִיד אֲטָמִי וְהָא כֻלָּא גִלְיָא קַמֵּיהּ קִדְשָׁא בְּרִידָא הוּא וּכְתִיב הוּא גִלְיָא עֲמִיקְתָּא וּמְסַתְרָתָא אֵלָּא תֵּנָּא כְּתִיב וַיֵּרָא יי' וַיִּנְאֹץ וַיִּגו' וּכְתִיב וַיֵּרָא יי' כִּי רָבָה רַעַת וַיִּגו' וְתִגְיִנֵן לֹא אֶתְחִוִי אֲשַׁנְחוּתָא לְעִילָא אֵלָּא כִּד אֶתְחִוִי לְתַתָּא עוֹבְדָא וּמְדַאֲתַעְבַּד עוֹבְדָא אֲשַׁנְחוּתָא לְעִילָא אֶתְעַר וּבְגִין כְּדִ פּוֹלָא בֵּין לְטַב בֵּין לְבִישׁ בְּעוֹבְדָא תְּלִיָּא טְלָתָא. וּלְקַחְתֶּם אֲגוּדַת אֲזוּב וַיִּגו' אֲגוּדַת אֲזוּב לְמָה וּמֵאִי טַעֲמָא בְּעָא דְאֶתְגִּלְיָא דְמָא עַל הַמִּשְׁקוֹף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת. אָמַר רַבִּי יוֹסִי כָּל שׁוֹקֵי מַצְרַיִם מְלִיָּין טַעֲוִין הוּוּ וּבְכָל בֵּיתָא וּבֵיתָא הוּוּ שְׂכִיחֵי וַיִּגִּין דְּמַקְסְרִין בְּחַרְשֵׁיהוּ בְּאִינוּן פְּתָרִין תַּתְּאִין דְּלַתְתָּא וּמְתַעֲרִין רוּחַ מִסְאָבָא בְּגוּיְהוּ וְעַל דָּא אֲגוּדַת אֲזוּב בְּגִין לְבַעֲרָא רוּחֵי מִבִּינֵיהוּ) וְלֹא־חֲזָאָה בְּפִתְחֵיהוּ, בְּהַנִּי תֵּלַת דְּוִכְתֵּי, מְהִימְנוּתָא שְׁלִימְתָּא. חַד הָכָא, וְחַד הָכָא, וְחַד בְּגוּוּיְהוּ, בְּגִין כְּדִ, וּפְסַח יי' עַל הַפֶּתַח וְלֹא יִתֵּן הַמִּשְׁחִית לָבֹא אֶל בְּתִיכֶם לְנִגּוֹף, מִשּׁוּם דְּחָמֵי שְׂמָא קַדִּישָׁא רָשִׁים עַל פֶּתַחָא.

לשון הקודש

רָצָה שִׁתְּגַלֶּה דָם עַל הַמִּשְׁקוֹף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת? אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כָּל הַשּׁוֹקִים בְּמַצְרַיִם הָיוּ מֵלֵאִים אֱלִילִים, וּבְכָל בֵּית וּבֵית הָיוּ נִמְצְאִים מִיָּנִים שְׁמֻקְטִירִים בְּכַשְׂפֵיהֶם בְּאוֹתָם כְּתָרִים תַּחְתּוּנִים שְׁלֵמְשָׁה וּמַעֲרָרִים רוּחַ טְמֵאָה אֲצֻלָּם, וְעַל זֶה אֲגִיד אֲזוּב, כְּדִ לְבַעֲרָא רַחוּת מִבִּינֵיהֶם) וְלֹא־רָאָה הַמְּקוֹמוֹת הַלְלוּ הָאֲמוּנָה בְּשִׁלְשֵׁת הַמְּקוֹמוֹת. אֶחָד בָּאוּ, וְאֶחָד בָּאוּ, וְאֶחָד בִּינֵיהֶם. וְלָכֵן וּפְסַח ה' עַל הַפֶּתַח וְלֹא יִתֵּן הַמִּשְׁחִית לָבֹא אֶל בְּתִיכֶם לְנִגּוֹף, מִשּׁוּם שְׂרוּאָה אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ רְשׁוּם

וְהִנְעַתֶם אֶל הַמִּשְׁקוֹף וְאֶל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת. אֲגוּדַת אֲזוּב לְמָה? כְּדִ לְבַעֲרָא רוּחַ טְמֵאָה מִבִּינֵיהֶם, (וְהַפְּסוֹק קָשָׁה, וְכִי וְרָאָה אֶת הַדָּם וְאָחַר כְּדִ וּפְסַח, שְׁמִשְׁמַע שְׁסִימָן הוּא שְׁעֵשָׂה, מִדּוּעָ? וְהָיָה הַכֹּל גִּלְיָא לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכַתּוּב (דִּנְיָא ב) הוּא מְגַלָּה עֲמֻקּוֹת וְנִסְתָּרוֹת. אֵלָּא שְׁנִינָה, כַּתּוּב וַיֵּרָא ה' וַיִּנְאֹץ וַיִּגו', וְכַתּוּב וַיֵּרָא ה' כִּי רָבָה רַעַת וַיִּגו'. וְשִׁנִּינָה, לֹא מִתְרָאָה הַשְּׁגָחָה לְמַעְלָה, אֵלָּא כַּאֲשֶׁר נִרְאָה לְמַטָּה מַעֲשָׂה, וּמִשְׁעֵשֶׂה מַעֲשָׂה – הַהִשְׁגָּחָה לְמַעְלָה מִתְעוֹרְרָתָהּ, וּמִפְּנֵי כֵן הַכֹּל, בֵּין לְטוֹבָה וּבֵין לְרָעָה, בְּמַעֲשֵׂה תְלוּי הַדְּבָר. וּלְקַחְתֶּם אֲגוּדַת אֲזוּב וַיִּגו'. אֲגִיד אֲזוּב לְמָה? וְהָא הַשֵּׁם

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִי הָכִי אֲמַאי דָּמָא, דְּהָא תַּנְיִנָן,
תְּזוּר וְסוּמְק וְחַד דְּכָלִּיל בִּינֵי גְזוּזֵי. אָמַר
לִיה, תִּירֵי דְמֵי הוּז, חַד דְּמִילָה, וְחַד דְּפִסְחָא.
דְּמִילָה רַחֲמֵי. דְּפִסְחָא דִּינָא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לָאוּ הָכִי, אֶלָּא כְּמָה דְּאוּלִּיפְנָא,
דְּאַחְזָר קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְּהוּא דָּמָא
לְרַחֲמֵי, בְּאִילוּ הוּז תְּזוּר בְּגוּז גְזוּזֵי, הָדָא הוּא
דְּכַתִּיב, (יחזקאל ט"ז) וְאַעֲבֹר עָלֶיךָ וְאֶרְאֶךָ מִתְּבוֹסְסַת
בְּדַמְיֶךָ וְאוֹמֵר לָךְ בְּדַמְיֶךָ חַיִּי וְגוֹ'. וְאַף עַל גַּב
דְּהָהּ סוּמְקָא, אֶתְחַזֵּר לְרַחֲמֵי, דְּכַתִּיב בְּדַמְיֶךָ חַיִּי.
וּבְגִזָּן כְּךָ, רָשִׁים פְּתַחַא בְּתַלַּת סְטָרִין, חַד הָכָא,
וְחַד הָכָא, וְחַד בִּינֵייהוּ.

תַּאֲנִי ר' חֲזַקְיָה, תִּירֵין דְּמֵי אֶתְחַזֵּוּ, לְקַבֵּל תִּירֵי

לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

עַל הַפֶּתַח.

אוֹתוֹ דָּם לְרַחֲמִים, כְּאֵלוּ הָיוּ לְכֵן בְּתוֹךְ
הַגְּזוּזִים. זֶהוּ שְׁכַתוּב (יחזקאל טז) וְאַעֲבֹר
עָלֶיךָ וְאֶרְאֶךָ מִתְּבוֹסְסַת בְּדַמְיֶךָ וְאוֹמֵר
לָךְ בְּדַמְיֶךָ חַיִּי וְגוֹ'. וְאַף עַל גַּב שְׁהִיָּה
אֲדָם, הַחֲזוֹר לְרַחֲמִים, שְׁכַתוּב בְּדַמְיֶךָ
חַיִּי. וְלִכֵּן רָשׁוּם הַפֶּתַח בְּשִׁלְשָׁה עֲדָדִים
– אֶחָד פְּאָן, וְאַחַד פְּאָן, וְאַחַד בִּינֵיהֶם.
שְׁנַת רַבִּי חֲזַקְיָה, שְׁנֵי דְמִים נִרְאוּ כְּנִגְדַּ

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם כְּךָ אִזּוּ לְשֵׁם מָה
דָּם, שְׁהִירֵי שְׁנִינָו, לְכֵן וְאֲדָם וְאַחַד
שְׁכַלּוּל בֵּין הַגְּזוּזִים? אָמַר לוֹ, שְׁנֵי דְמִים
הָיוּ, אֶחָד שֶׁל מִילָה וְאַחַד שֶׁל פֶּסַח. שֶׁל
מִילָה רַחֲמִים, וְשֶׁל פֶּסַח דִּין.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לֹא כְךָ, אֶלָּא כְּמֹו
שְׁלַמְדָּנָו, שְׁהִחֲזִיר הַקּוּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת

בְּתָרִין, וְדַאֲתָחִין (נ"א דַאֲתָעֵרין) לְעֵילָא בְּהֵיא שְׁעָתָא.
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, חַד בְּתָרָא דְכְּלִילָא בְּתָרִין סְטָרִין
טְמִירִין, (דף ל"ו ע"א) בְּרַחֲמֵי וְדִינָא.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, בְּכַמְה אַתְרִין חָס קְדָשָׁא בְּרִיד
הוּא עַל בְּנוֹי: עָבַד בַּר נָשׁ בֵּיתָא, וְקוּדְשָׁא
בְּרִיד הוּא אָמַר לֵיהּ, בְּתוּב שְׁמִי, וְשׂוּי לְפַתְחָךְ,
וְאַתְּ שְׂרִי לְגוּ בֵּיתָא, וְאַנָּא אוֹתִיב לְבַר בְּפַתְחָךְ
לְנִטְרָא לָךְ. וְהָכָא אָמַר, רָשִׁים עַל פַּתְחָא רָזָא
דְּמַהֲיִמְנוּתָא דִּילִי, וְאַתְּ שְׂרִי לְגוּ בֵּיתָךְ, וְאַנָּא נָטִיר
לָךְ לְבַר, וְדַכְתִּיב וְאַתֶּם לֹא תַעֲזֹאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ
עַד בִּקְרָ, וְכַתִּיב וְרָאָה אֶת הַדָּם עַל הַמִּשְׁקוֹף וְעַל
שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת וּפָסַח ד' עַל הַפֶּתַח וְלֹא יִתֵּן
הַמִּשְׁחִית לְבֹא אֶל בְּתִיכֶם לְנִגְוָף.

תו אָמַר רַבִּי אַבָּא, בְּנוּנָא דְשָׂמָא קְדִישָׁא

לשון הקודש

מַחוּץ לְפַתַח לְשֹׁמֵר אוֹתָךְ. וְכַאן אָמַר:
רָשִׁים עַל הַפֶּתַח אֵת סוּד הָאֲמוּנָה שְׁלִי,
וְאַתָּה שְׂרוּי בְּתוֹךְ הַבַּיִת, וְאַנִּי שׁוֹמֵר
אוֹתָךְ מִבְּחוּץ, שְׂכַתוּב וְאַתֶּם לֹא תַעֲזֹאוּ
אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בִּקְרָ, וְכַתוּב וְרָאָה
אֶת הַדָּם עַל הַמִּשְׁקוֹף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת
וּפָסַח ה' עַל הַפֶּתַח וְלֹא יִתֵּן הַמִּשְׁחִית
לְבֹא אֶל בְּתִיכֶם לְנִגְוָף.

עוֹד אָמַר רַבִּי אַבָּא, כְּמוֹ הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ

שְׁנֵי כְּתָרִים שֶׁנִּרְאוּ (וְשֶׁהִתְעַרְרוּ) לְמַעַלָּה
בְּאוֹתָהּ שְׁעָה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּתַר אַחַד
שְׁכָּלִיל בְּשְׁנֵי עֲדָרִים טְמוּנִים, בְּרַחֲמִים
וְדִין.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, בְּכַמְה מְקוּמוֹת חָס
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל בְּנוֹי. בֵּן אָדָם
עוֹשֶׂה בֵּית, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לוֹ:
כַּתֵּב אֶת שְׁמִי וְשִׁים אוֹתוֹ בְּפַתַח שְׁלָךְ,
וְאַתָּה שְׂרוּי בְּתוֹךְ הַבַּיִת, וְאַנִּי יוֹשֵׁב

עָבְדוּ בְּהֵוֵא שַׁעְתָּא. מַה שְּׂמָא קְדִישָׁא הַ
 אֲתִתְּוּר בְּהַאי שַׁעְתָּא דִּינָא, אֹף הָכִי אֲתִתְּוּר
 הַאי דְמָא בְּהַאי שַׁעְתָּא דִּינָא, דְכְּתִיב וְרָאָה
 אֶת הַדָּם עַל הַמִּשְׁקֹף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת,
 רְשִׁימָא דְכָלְהוּ סוּמְקָא, לְאַתְחֻזָּא, דִּהָא אֲתִתְּוּר
 בְּדִינָא, לְמַעְבַּד נִוְקָמִין.

וְרָוּא דְמִלָּה, פְּגוּנָא דְחַיִּי לְעִילָא בְּהֵוֵא שַׁעְתָּא,
 כִּד פְּעִי לְאַתְחֻזָּא לְתַתָּא, אִי רַחֲמֵי רַחֲמֵי,
 וְאִי דִינָא דִּינָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, וּטְבַלְתֶּם בְּדָם
 אֲשֶׁר בַּסֶּף וְהִנַּעְתֶּם וְגו'. וְלִזְמַנָּא דְאַתִּי כְּתִיב, ^{(ישעיה}
^{ו"א)} מִי זֶה בָּא מֵאֲדוּם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבְּצָרָה. דְזִמְיִן
 לְאַתְחֻזָּא ^(נ"א לְאַתְחֻזָּא) כְּלָהוּ דִינָא לְמַעְבַּד נִוְקָמִין.

וְאַתֶּם לֹא תַצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בִּקְר. מָאִי
 טַעְמָא, מִשּׁוּם דְתַנִּינָן, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, ^{(אָמַר}

לשון הקודש

אם רחמים - רחמים, ואם דין - דין. זהו שפתיב וטבלתם בדם אשר בסף והנעתם וגו'. ולעתיד לבא פתוב, ^{(ישעיה}
^{ו"א)} מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה. שעתיד להראות ^(להחיות) בלם
 דין לעשות נקמות.

ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר. מה הטעם? משום ששנינו, אמר

עשו באותה שעה. מה השם הקדוש ה
 חור באותה שעה לדין, אף כך חור דם
 זה בשעה זו לדין, שפתיב ורָאָה אֶת
 הַדָּם עַל הַמִּשְׁקֹף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת.
 רשם של בלם אדם, להראות שהרי חור
 להיות דין לעשות נקמות.

וסוד הדבר - כמו שהוא למעלה
 באותה שעה, בשרועה להראות למטה,

רַבִּי יִרְמְיָהוּ) לֹא לִיבְעֵי לִיָּה לְאִינֶשׁ לְמִיזַל בְּשׁוּקָא,
וּלְאַשְׁתַּכְחָא בְּשׁוּקָא, בְּזַמְנָא דְדִינָא תְלִיָא בְּמַתָּא,
דְּכִיּוֹן דְרִשׁוּתָא אֲתִיָּהִיב לְמַתְכַּלָּא, מָאן דְּפָנַע בִּיָּה
אֲתִיָּזַק. וְהָכָא מִשׁוּם דְדִינָא אֲשַׁתְּכַח, לֹא בַעֲיָא
לְנַפְקָא לְבַר.

תַּנְיָא אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּהָהוּא מַמָּשׁ דְּאַשְׁתְּכַח
דִּינָא לְמַעְרָאִי, בְּהָהוּא מַמָּשׁ אֲשַׁתְּכַח
רַחֲמֵי לְיִשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, וְרָאִיתִי אֶת
הַדָּם וּפְסַחְתִּי עֲלֵיכֶם. וְכֵן תָּנָא, בְּכָל אֵינוֹן פְּתָרִין
קְדִישִׁין דְלְעִילָא, כְּמָה דְאַשְׁתְּכַח דִּינָא, אֲשַׁתְּכַח
רַחֲמֵי, וְכִלָּא בְשַׁעְתָּא חָדָא. תָּנָא רַבִּי חֲזַקְיָה, כְּתִיב,
(ישעיה י"ט) וְנָגַף יי' אֶת מִצְרַיִם נָגַף וּרְפָא. נָגַף
לְמִצְרַיִם, וּרְפָא לְיִשְׂרָאֵל. מָאן וּרְפָא. מִמָּאִי
שְׁנִימוּלוּ צְרִיכִים רְפוּאָה.

לשון הקודש

נִמְצָא דִין לְיִשְׂרָאֵל, זְהוּ שְׁפָתוֹב וְרָאִיתִי
אֶת הַדָּם וּפְסַחְתִּי עֲלֵיכֶם. וְכֵן שְׁנִינוּ,
בְּכָל אוֹתָם כְּתָרִים קְדוּשִׁים שְׁלַמְעֵלָה –
כְּמוֹ שְׁנִמְצָא דִין, נִמְצָאִים רַחֲמִים, וְהַכֵּל
בְּשַׁעָה אַחַת. שְׁנָה רַבִּי חֲזַקְיָה, כְּתוּב (שם
ט) וְנָגַף ה' אֶת מִצְרַיִם נָגַף וּרְפָא. נָגַף
לְמִצְרַיִם, וּרְפָא לְיִשְׂרָאֵל. מָה זֶה
וּרְפָא? מָה שְׁנִמְלוּ צְרִיכִים רְפוּאָה.

רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר רַבִּי יִרְמְיָהוּ, לֹא צְרִיךְ לְאָדָם
לְלַבֵּת בְּשׁוּק וּלְהַמְצֵא בְּשׁוּק בְּזַמֵּן
שְׁהָדִין תְּלוּי בְּעִיר, שְׁכִיּוֹן שְׁנַתְנָה רִשׁוּת
לְמַשְׁחִית – מִי שְׁפּוֹגֵשׁ אוֹתוֹ, נִזְק. וְכֵאֵן
מִשׁוּם שְׁהָדִין נִמְצָא, לֹא צְרִיךְ לְעֵצָת
בַּחוּץ.

שְׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּאוֹתוֹ מַמָּשׁ
שְׁנִמְצָא דִין לְמִצְרַיִם, בְּאוֹתוֹ מַמָּשׁ

**וְתָנָא, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שְׁנַנְפוּ מִצְרָאִי, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה
נְתַרְפְּאוּ יִשְׂרָאֵל. דְּתַנִּיא אָמַר רַבִּי יוֹסִי,
(אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה) מַהוּ דְכִתְיִב, וּפְסַח יִי עַל הַפֶּתַח, מָאִי
עַל הַפֶּתַח. וּפְסַח יִי עֲלֵיכֶם מִיבְעֵי לִיהּ. אָבֵל עַל
הַפֶּתַח, עַל הַפֶּתַח מִמָּשׁ, זְהוּ פֶתַח הַגּוֹף. וְאִי זְהוּ
פֶתַח הַגּוֹף. הָוִי אוֹמַר זֹו מִלְּהָ.**

**רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, בְּשַׁעֲתָא דְאַתְּפְּלַג לִילִיא, וְכִתְרָא
קַדִּישָׁא אֶתְעַר לְגַבְהָ (נ"א אֶתְעַרְב בֵּיתָה) דְּכִוְרָא.
וּמֵאן דְּכִוְרָא. חֶסֶד עֲלָאָה, דְּמִשְׁמַע, דְּדָא בְּלֵא דָא
לָא סְלִקָא, וּבְנִין דָּא, דָּא מָחִי, וְדָא מִסִּי, וְכִלְא
בְּשַׁעֲתָא חֲדָא.**

**וְכִתְיִב, וּפְסַח יִי עַל הַפֶּתַח הַיְדוּעַ. מָאִי הַפֶּתַח,
מִשׁוּם דְּאִיהוּ פֶתַח וּמְשִׁיכָא דְרוּחָא
וְגוֹפָא, וְתָא תְזִי, עַד לָא אֶתְגְּזֵר אַבְרָהָם, הָוִה אָטִים**

לשון הקודש

הַלִּילָה, וְהַפֶּתַח הַקְדוּשׁ מִתְעוֹרֵר אֵלֶיהָ
(מִתְעַרְב בֵּיתָה) הַזִּכְרָא. וּמִי הַזִּכְרָא? חֶסֶד עֲלִיוֹן,
שְׁמִשְׁמַע שְׁזָה בְּלִי זְה לֵא עוֹלָה, וּבְשִׁבִיל
זְה, זְה מִפְּהָ וְזְה מִרְפָּא, וְהַבֵּל בְּשַׁעֲהָ
אֶחָת.

וְכִתְיִב וּפְסַח עַל הַפֶּתַח, הַיְדוּעַ. מַה זְה
הַפֶּתַח? מִשׁוּם שֶׁהוּא פֶתַח וּמְשִׁיכָת
הַרוּחַ וְהַגּוֹף. וּבֵא רָאָה, עַד שֶׁלֵּא נִמְוֵל

וְשִׁנְיָנוּ, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שְׁנַנְפוּ הַמִּצְרִים,
בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נְתַרְפְּאוּ יִשְׂרָאֵל. שְׁשִׁנְיָנוּ,
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַה שְׁכִתוּב וּפְסַח ה' עַל
הַפֶּתַח, מַה זְה עַל הַפֶּתַח? וּפְסַח ה'
עֲלֵיכֶם הַצְּטֻרָה הִיָּה צְרִיד (צָרָה)! אָבֵל עַל
הַפֶּתַח, עַל הַפֶּתַח מִמָּשׁ, זְהוּ פֶתַח הַגּוֹף.
וְאִיזְהוּ פֶתַח הַגּוֹף? הָוִי אוֹמַר זֹו מִלְּהָ.
רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, בְּשַׁעֲהָ שְׁנַחֲלַק

וְסִתִּים מִכָּל סִטְרוֹי. מִדְּאִתְגְּזֵר אֶת־פֶּתַח מִכְּלָא, וְלֹא
 תְּנִי אָטִים וְסִתִּים בְּקַדְמֵיתָא.

וְהֵינֵנו רָזָא דְתַנִּינָן, (בראשית י"ח) וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח
 הָאֵהָל. מִשּׁוּם דְּאִתְגְּלִיָּא יו"ד. מָאִי קָא
 מִיִּירִי. אֵלָא אָמַר רַבִּי יִצְחָק דְּהוּא אֲשֶׁרִי בְּגִלּוּיָא
 דָּא, חֶסֶד בְּצַדֵּק. וְדָא הוּא פֶתַח, דְּמִשְׁכְּנָא עֲלָאָה
 קַדִּישָׁא, מִשְׁמַע דְּכִתִּיב הָאֵהָל, הָאֵהָל הִידוּעַ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כִּד אִתְגְּלִיָּא הָאִי יו"ד, אֶתְבָּשֵׁר,
 (נ"א אֶתְבָּשֵׁם) וְאִתְבָּרַךְ בְּפֶתַח הָאֵהָל, דְּהוּא צַדֵּק,
 לְאִתְבָּשְׁמָא בְּחֶסֶד. הָדָא הוּא דְכִתִּיב, כְּחוּם הַיּוֹם,
 דְּהוּא שְׁעֵתָא דְשִׁלְטָא חֶסֶד, חוֹלְקָא דְאַבְרָהָם.
 וּמִנָּא לָן דְּהָאִי פֶתַח הָאֵהָל, אֶתְבָּשֵׁם לְקַבְּלִיָּה
 דְּאַבְרָהָם. דְּכִתִּיב, (בראשית כ"ד) וַיִּי בָרַךְ אֶת אַבְרָהָם
 בְּכָל, דְּאִתְבָּשֵׁם בְּחֶסֶד, מִדְּאִתְגְּלִיָּא יו"ד.

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּשֶׁהִתְגַּלְתָּה הַיּוֹד
 הַזֶּה, הִתְבָּשֵׁר (הִתְבָּשֵׁם) וְהִתְבָּרַךְ בְּפֶתַח
 הָאֵהָל, שֶׁהוּא צַדֵּק, לְהִתְבָּשֵׁם בְּחֶסֶד.
 זֶהוּ שְׂכֵתוֹב בְּחֶם הַיּוֹם, שֶׁהוּא שְׁעָה
 שֶׁשׁוֹלֵט הַחֶסֶד, חֲלֻקוֹ שֶׁל אַבְרָהָם. וּמִנֵּין
 לָנוּ שֶׁפֶתַח הָאֵהָל הַזֶּה הִתְבָּשֵׁם בְּנֶגֶד
 אַבְרָהָם? שְׂכֵתוֹב וְה' בָּרַךְ אֶת אַבְרָהָם
 בְּכָל. שֶׁהִתְבָּשֵׁם בְּחֶסֶד מִשֶּׁהִתְגַּלְתָּה
 הַיּוֹד.

אַבְרָהָם, הִיָּה אָטוּם וְסִתוּם מִכָּל צַדִּדֵּיו.
 מִשְׁנַמּוֹל נִפְתַּח מִהַכֵּל, וְלֹא הִיָּה אָטוּם
 וְסִתוּם כְּמוֹ בִּתְחִלָּה.

וְהֵינֵנו הַסּוֹד שֶׁשָּׂנִינּוּ (בראשית י"ח) וְהוּא יֹשֵׁב
 פֶּתַח הָאֵהָל, מִשּׁוּם שֶׁהִתְגַּלְתָּה יו"ד. מַה
 זֶה אוֹמֵר? אֵלָא, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שֶׁהוּא
 הַשָּׂרָה בְּגִלּוּי זֶה חֶסֶד בְּצַדֵּק, וְזֶהוּ פֶתַח
 שֶׁל מִשְׁכַּן הָעֲלִיּוֹן הַקְּדוּשׁ, מִשְׁמַע
 שְׂכֵתוֹב הָאֵהָל, הָאֵהָל הִידוּעַ.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, וְהוּא יוֹשֵׁב פֶּתַח הָאֵהָל, כְּמָה
 דְּכִתְיִב וַיִּי בְרֹךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל.
 הוּא פֶתַח קַדִּישָׁא, כְּתָרָא עֲשִׂירָאָה. כְּחוּם הַיּוֹם,
 כְּמָה דְאֲתִיְהִיב לִיה כְּתָרָא דְחֶסֶד, הָדָא הוּא
 דְכִתְיִב כְּחוּם הַיּוֹם. כְּמָה דִּיתִיב כְּתָא, כִּי יִתִּיב
 בְּהָא, דְלֹא סָלִיק הָא בְּלֹא הָא.

דְּבַר אַחַר (דף ל"ו ע"ב) וְעֵבֶר יִי לְנִגּוּף אֶת מְצָרִים.
 כָּאִי וְעֵבֶר. דְּעֵבֶר עַל שׁוּרֵי דִינָא דְכְתָרִין,
 (נ"א דְקָטְרִין) דְהוּוּ מִתְקַשְׁרֵי בְּכְתָרִין אַחְרָנִין דְלְעִילָא,
 וְשָׂרָא לְהוּ מְקִיזְמִיהוֹן, וְעֵבֶר עַל אוֹרְחוֹי, בְּגִין
 לְמַעַבְד כְּהוּ דִינָא, וְלִנְטָרָא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, וְכִדִּין
 הוּא, כָּל וְעֵבֶר, וְעֵבֶרְתִּי, וַיַּעֲבֵר, דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ
 הוּא אֵעֵבֶר עַל כָּל אוֹרְחוֹי, אוּ לְדִינָא, אוּ
 לְרַחְמֵי. הָכָא וְעֵבֶר, בְּגִין לְמַעַבְד דִינָא, הָתָם
 וַיַּעֲבֵר, בְּגִין לְרַחֲמָא.

לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

הַכְּתָרִים, (שְׁקָשְׁרִים) שֶׁהֵיוּ מִתְקַשְׁרִים
 בְּכְתָרִים אַחֲרֵים שְׁלֹמַעְלָה, וְהִתִּיר אוֹתָם
 מְקִיזְמָם, וְעֵבֶר עַל דְרָכֵיו כְּדֵי לַעֲשׂוֹת
 בְּהֵם דִּין וְלִשְׁמֹר עַל יִשְׂרָאֵל. וְכֵן הוּא,
 כָּל וְעֵבֶר, וְעֵבֶרְתִּי, וַיַּעֲבֵר – שֶׁהַקּוּדֶשׁ
 כְּרוּךְ הוּא עֵבֶר עַל כָּל דְרָכֵיו אוּ לְדִין
 אוּ לְרַחֲמִים. כָּאֵן וְעֵבֶר, כְּדֵי לַעֲשׂוֹת דִּין.
 שֵׁם וַיַּעֲבֵר, כְּדֵי לְרַחֵם.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, וְהוּא יוֹשֵׁב פֶּתַח הָאֵהָל,
 כְּמוֹ שְׁכָתוּב (שם כד) וְהוּ בְרֹךְ אֶת אַבְרָהָם
 בְּכָל. שֶׁהוּוּ הַפֶּתַח הַקּוּדֶשׁ, כְּתָר עֲשִׂירֵי.
 כְּחֵם הַיּוֹם, כְּמוֹ שְׁנִתֵּן לוֹ כְּתָר שֶׁל חֶסֶד.
 זְהוּ שְׁכָתוּב כְּחֵם הַיּוֹם. כְּמוֹ שִׁיּוֹשֵׁב בְּזוֹ,
 יוֹשֵׁב בְּזוֹ, שְׁלֹא עוֹלָה זֶה כְּלֵי זֶה.
 דְּבַר אַחַר וְעֵבֶר הוּ לְנִגּוּף אֶת מְצָרִים,
 מַה זֶה וְעֵבֶר? שֶׁעֵבֶר עַל שׁוּרֵי הַדִּין שֶׁל

וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה וַיֵּי הִבָּה כָּל בְּכוֹר וְגו' (פְּתִיב

(תהלים ס"ט) וְאֵנִי תַפְלְתִי לָךְ יְיָ עַת רְצוֹן וְגו') ר' חֵיָא זר' יוֹסִי

הוּו אֲזֵלִי מֵאוּשָׁא לְלוּד, וְהוּוה רַבִּי חֵיָא רַבִּי

בְּחַמְרָא. אָמַר ר' יוֹסִי, נִיתִיב הָכָא וְנִצְלִי, דְּהָא

מָטָא זְמַנָּא דְעָלוּתָא דְמִנְחָה, וְתַנִּינָן, לְעוֹלָם יְהִי

אָדָם זְהִיר בְּעָלוּתָא דְמִנְחָה. אָמַי זְהִיר. מְשוּם

דְּהִיָא שְׁעָתָא דְתַלְיָא דִּינָא וּבְעֵי בַר נָשׁ לְכוּנָא

דְּעֵתִיָה, נַחַת ר' חֵיָא וְצֵלִי.

עַד דְּהוּו אֲזֵלִי, נָטָה שְׁמַשָּׁא לְמִיעֵל. אָמַר רַבִּי

חֵיָא לְר' יוֹסִי אָמַי אֵת שְׁתִּיב. אָמַר רַבִּי

יוֹסִי, מִסְתַּכַּל הוּינָא בְּדַעְתָּאִי, דְּלִית עָלְמָא

מִתְקִימָא, אֵלָא עַל רִישֵׁיהוֹן דְּעָמָא. אִי רִישֵׁי עָמָא

זְכָאִין, טַב לְעָלְמָא, טַב לְעָמָא. וְאִי לָא זְכָאִין, וַוִי

לְעָלְמָא, וַוִי לְעָמָא.

לשון הקודש

וְהַתְּפַלֵּל.

עַד שְׁהִיו הוֹלְכִים, נָטָה הַשֶּׁמֶשׁ לְהַכְנִס.

אָמַר רַבִּי חֵיָא לְרַבִּי יוֹסִי, לָמָּה אַתָּה

שׁוֹתֵק? אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הֵייתִי מִסְתַּכַּל

בְּדַעְתִּי שְׂאִין הָעוֹלָם מִתְקִים אֵלָא עַל

רְאשֵׁי הָעָם. אִם רְאשֵׁי הָעָם צְדִיקִים –

טוֹב לְעוֹלָם. וְאִם לֹא צְדִיקִים – אוֹי

לְעוֹלָם וְאוֹי לְעָם.

וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה וַהִי הִבָּה כָּל בְּכוֹר

וְגו' (וכתוב (תהלים סט) וְאֵנִי תַפְלְתִי לָךְ ה' עַת רְצוֹן וְגו')

רַבִּי חֵיָא וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ הוֹלְכִים מֵאוּשָׁא

לְלוּד, וְהָיָה רַבִּי חֵיָא רוֹכֵב בַּחֲמוּר.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, נָשַׁב כְּאֵן וְנִתְפַלֵּל, שְׁהִירִי

הַגִּיעַ זְמַן תַּפְלַת מִנְחָה, וְשָׁנִינוּ, לְעוֹלָם

יְהִי אָדָם זְהִיר בְּתַפְלַת מִנְחָה. לָמָּה

זְהִיר? מְשוּם שֶׁהִיא שְׁעָה שְׁתַּלְוִי הַדִּין

וְצָרִיךְ אָדָם לְכוּן דַּעְתּוֹ. יָרַד רַבִּי חֵיָא

אָמַר רַבִּי תִּיָּא, וְדָאֵי כֶּךָ הוּא, מְנַלָּן. דְּכִתְיִב, (דְּבַרִּי הַיָּמִים ב', י"ח) רְאִיתִי אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל נְפוּצִים עַל הַהָרִים כְּצֵאן אֲשֶׁר אֵין לָהֶן רוּעָה וַיֹּאמֶר יי לֹא אֲדַנִּים לְאֵלֶּה יִשׁוּבוּ אִישׁ לְבֵיתוֹ בְּשָׁלוֹם. יִשׁוּבוּ, יִשְׁבוּ מִיְבֵעֵי לֵיהּ. לְבֵיתוֹ, בְּבֵיתוֹ מִיְבֵעֵי לֵיהּ. דְּהָא בְּאַתְרֵיהּ קַיָּמִי.

אֵלֶּה הָכִי תַנִּינָן, אִי רִישָׁא דְעַמָּא לֹא זָכִי, עַמָּא מִתְפָּסָן בְּחֻבִּיהַ. מְנַלָּן. דְּכִתְיִב, (שְׁמוּאֵל ב', כ"ד) וַיֹּאמֶר דָּוִד וְגו' הִנֵּה אָנֹכִי חָטָאתִי וְאַנְכִי הָעֵוִיתִי וְאֵלֶּה הַצֵּאן מָה עָשׂוּ, (ס"א וּכְתִיב (דְּבַרִּי הַיָּמִים א' כ"א) וְאַנִּי הוּא אֲשֶׁר חָטָאתִי וְגו') דָּוִד חָב, וַיִּשְׂרָאֵל סָבְלוּ. וְאִי רִישָׁא דְעַמָּא מִתְפָּס בְּחֻבִּיהַ, עַמָּא מִשְׁתַּזְבָּן. דְּהָא דִּינָא לֹא שְׂרִיָּא עַלֵּיהּ. דְּכִתְיִב, וַיֹּאמֶר יי לֹא אֲדַנִּים לְאֵלֶּה, כְּלוּמַר, (ס"א אִם אֵלֹה) אֵלֹה לֹא הוּוּ רִישֵׁין לְעַמָּא, מֵהֵאֵי אֲזַרְחָא יִשׁוּבוּ אִישׁ לְבֵיתוֹ בְּשָׁלוֹם. כְּלָהוּ מִשְׁתַּזְבָּן.

לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

הָעַם נִתְפָּסִים בְּחַטָּאוֹ, מִנֵּינָן לָנוּ? שְׂכַתוֹב וַיֹּאמֶר דָּוִד וְגו' הִנֵּה אָנֹכִי חָטָאתִי וְאַנְכִי הָעֵוִיתִי וְאֵלֶּה הַצֵּאן מָה עָשׂוּ. (וּכְתוּב (דְּבַרִּי הַיָּמִים-א כ"א) וְאַנִּי הוּא אֲשֶׁר חָטָאתִי וְגו') דָּוִד חָטָא, וַיִּשְׂרָאֵל סָבְלוּ. וְאִם רֹאשׁ הָעַם נִתְפָּס בְּחַטָּאוֹ - הָעַם נִצָּל, שְׁהַרִי הַדִּין לֹא שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם, שְׂכַתוֹב וַיֹּאמֶר ה' לֹא אֲדַנִּים לְאֵלֶּה. כְּלוּמַר, (אִם אֵלֹה) אֵלֹה לֹא

אָמַר רַבִּי תִיָּא, וְדָאֵי כֶּךָ הוּא, מִנֵּינָן לָנוּ? שְׂכַתוֹב (דְּבַרִּי הַיָּמִים-ב י"ח) רְאִיתִי אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל נְפוּצִים עַל הַהָרִים כְּצֵאן אֲשֶׁר אֵין לָהֶן רוּעָה וַיֹּאמֶר ה' לֹא אֲדַנִּים לְאֵלֶּה יִשׁוּבוּ אִישׁ לְבֵיתוֹ בְּשָׁלוֹם. יִשׁוּבוּ, יִשְׁבוּ הִיָּה עָרִיךְ (לְכַתָּם)! לְבֵיתוֹ, בְּבֵיתוֹ הִיָּה עָרִיךְ (לְכַתָּם), שְׁהַרִי בְּמִקּוֹם עוֹמְדִים! אֵלֶּה כֶּךָ שְׁנִינָנוּ, אִם רֹאשׁ הָעַם לֹא זֹכֵה,

אִי רִישֵׁיהוֹן מִתְּפָסֵן. וְאַפִּילוּ יְהוֹשָׁפֶט אֶתְגַּזֵּר עָלֶיהָ
 לְאַתְעַנְשָׂא, מִשּׁוּם דְּאַתְחַבֵּר בְּאַחָאב. אִי לָאוּ תְהוּא
 צוּחָא, דְּכְתִיב, (מלכים א', כ"ב) וַיִּזְעַק יְהוֹשָׁפֶט.

עַד דְּהוּוּ אֲזִילי רַמְשׁ לִילְיָא, אָמְרוּ, מַה נַּעֲבִיד, אִי
 נִיזִיל חֲשָׁד לִילְיָא, אִי נִיתִיב דְּחִלָּא הוּא. סָטוּ
 מְאֹרְחָא, יִתְבוּ תְחוּת אֵילָנָא חַד. וַיִּתְבוּ וְהוּוּ אָמְרִי
 מְלִי דְאֹרְיִתָא, וְלֹא דְמִיכוּ.

בְּפִלְגוּת לִילְיָא, חָמוּ חַד אֵילָתָא דְעֶבְרָא קַמִּיָּהוּ,
 וְהוּוּ צוּחָת וּרְמִיאת קָלִין שָׁמְעוּ, קָמוּ ר'
 חִיָּא וּר' יוֹסִי וְאֶזְדַּעְזְעוּ. שָׁמְעוּ חַד קָלָא דְמִכְרֹזָא
 וְאָמְר, מִתְעָרִין קוּמוּ. נִיבִינן אֶתְעָרוּ. עֲלִמִין,
 אֶזְדַּמְנוּ לְקַדְמַת מְרִיכוּן. (דְּהָא קָלָא נִפְק דְּכָאִיב אֵילָתָא דְלַעֲיָלָא
 וְתַתָּא. דְּכְתִיב (תהלים כ"ט) קוֹל יְיָ יַחֲלַל אֲיָלוֹת וַיַּחֲשֵׁף יַעֲרֹת) דְּהָא מְרִיכוּן

נִפְיָק לְגֻן עֵדֵן, דְּאִיָּהוּ הֵיכְלִיָּה, לְאַשְׁתַּעֲשָׂא עִם

לשון הקודש

תחת אילן אחד. וישבו והיו אומרים
 דְּבְרֵי תוֹרָה, וְלֹא יִשְׁנוּ.

בְּחֻצוֹת הַלְיָלָה רָאוּ אֵילָה אַחַת
 שְׁעֵבְרָה לְפָנֶיהֶם, וְהִתְהַ עוֹנַחַת וּמְרִימָה
 קוֹלוֹת. שָׁמְעוּ. קָמוּ רַבִּי חִיָּא וּרַבִּי יוֹסִי
 וְהִזְדַּעְזְעוּ. שָׁמְעוּ קוֹל אַחַד שְׁמִכְרִיז
 וְאָמְר: מִתְעוֹרְרִים קוּמוּ! יִשְׁנִים
 הִתְעוֹרְרוּ! עוֹלְמוֹת הַזְדַּמְנוּ לְפָנֵי אֲדוֹנְכֶם!

(שְׁחָרִי קוֹל יוֹצֵא שְׂבוּאֲבַת הָאֵילָה שֶׁל מַעְלָה וְשֶׁל מַטָּה, שְׂכַתוּב

היו ראשים לעם, מדרך זו ושובו איש
 לְבֵיתוֹ בְּשָׁלוֹם. בְּלֶם נַעֲוִלִים אִם
 רִאשֵׁיהֶם נִתְפָּסִים. וְאַפִּילוּ יְהוֹשָׁפֶט נִגְזֵר
 עָלָיו לְהַעֲנִשׁ מִשּׁוּם שֶׁהִתְחַבֵּר עִם
 אַחָאב, אִם לֹא אוֹתָהּ צוּחָה, שְׂכַתוּב
 (מלכים א-כב) וַיִּזְעַק יְהוֹשָׁפֶט.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, יָרַד הַלְיָלָה. אָמְרוּ,
 מַה נַּעֲשֶׂה? אִם נִלְךְ - חֲשָׁד הַלְיָלָה. אִם
 נִשְׁב - פָּחַד הוּא. סָטוּ מִהִדְרֵךְ וַיִּשְׁבוּ

צְדִיקָיָא, דְּכִתִּיב וּבְהִיכְלוּ כָּלוּ אֹמֵר כְּבוֹד.

אָמַר רַבִּי חֲזִי רָזָא דְּמַלְתָּה, בְּשַׁעֲתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 דָּא, הוּא קָלָא דְּנַפְקִי, וְכָאִיב אֵילְתָּא
 דְּלַעִילָא וְתַתָּא, דְּכִתִּיב קוּל ה' יְחוּלְלֵ אֵילוּת. זַפְּאָה
 חוּלְקָנָא, הַזְכִּינָא לְמִשְׁמַע דָּא.

וְתָא חֲזִי רָזָא דְּמַלְתָּה, בְּשַׁעֲתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 אֶתְחִיזִי עַל גְּנֻתָא, כָּל גְּנֻתָא אֶתְכַנְשֵׁי, וְלֹא
 מִתְפָּרֵשׁ מֵעֵדָן. וּמַהֲאֵי עֵדָן מִבּוּעֵי נְפִיקוּן, לְכַמְּה
 אֲזַרְחִין וְשְׁבִילִין, וְהֵאֵי גְּנֻתָא, אֶתְקַרִי צְרוּרָא דְּחִינִי,
 דְּתַפְּן מִתְעַדְנִין צְדִיקָיָא, מִנְּהִירוּ דְּעֶלְמָא דְּאֶתִי.
 וּבְהֵאֵי שַׁעֲתָא, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶתְגַּלִּי עֲלֵיִהּוּ.
 וְתַנִּינֵן בְּשַׁעֲתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶתְעַר בְּגְנֻתָא
 דְּעֵדָן לְאַשְׁתַּעֲשַׁע עִם צְדִיקָיָא פְּרוּזָא נְפִיק וְקַרִי
 עוּרִי צָפוֹן וּבּוּאֵי תִימָן הַפִּיחִי גְּנִי יִזְלוּ בְּשָׁמְיִו יִבְּא

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

וּבְאֵי רָאָה סוּד הַדְּבָר. בְּשַׁעֲתָא שְׁהַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא נִרְאָה עַל הַגֹּן, כָּל הַגֹּן מִתְכַנְשֵׁי
 וְלֹא נִפְרָד מֵעֵדָן, וּמִהָעֵדָן הוּא יוֹצֵאִים
 מֵעֵינֹת לְכַמְּה דְּרָכִים וְשְׁבִילִים, וְהַגֹּן
 הוּא נִקְרָא צְרוּר הַחַיִּים, שְׁשָׁם מִתְעַדְנִים
 הַצְּדִיקִים מֵאוּר שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא,
 וּבְשַׁעֲתָא זֶה מִתְנַגֵּל עֲלֵיהֶם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא. וְשְׁנִינֵן, בְּשַׁעֲתָא שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מִתְעוּרֵר בְּגֵן עֵדָן לְהַשְׁתַּעֲשַׁע עִם

(תהלים כט) קול ה' יחולל אילות ויחשף יערות) שְׁהַרִי
 אֲדוּנְכֶם יוֹצֵא לְגֵן עֵדָן, שֶׁהוּא הַיְכָלוֹ,
 לְהַשְׁתַּעֲשַׁע עִם הַצְּדִיקִים, שְׁכַתוֹב
 וּבְהִיכְלוּ כָּלוּ אֹמֵר כְּבוֹד.

אָמַר רַבִּי חֲזִי רָזָא, עִבְשׁוּ חֲצוֹת הַלֵּילָה
 מִמֶּשׁ, וְקוּל זֶה הוּא הַקּוּל שְׁיִצְא,
 וְכוּאֲבֵת הָאֵילָה שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה,
 שְׁכַתוֹב (תהלים כט) קול ה' יחולל אילות.
 אֲשֶׁרִי חֲלַקְנוּ שְׁזַכִּינוּ לְשִׁמְעַתָּה אֵת זֶה!